Metų laikai pagal Kristijoną Donelaitį

Lygiai prieš 300 metų gimė Kristijonas Donelaitis. Būtent todėl šie, 2014 metai, paskelbti jo metais.Įvyko ir dar įvyks daug renginių, skirtų šiai datai paminėti.Sukaktis neaplenkė ir technologijų dalyko, olimpiados tema- „Metų laikai pagal Kristijoną Donelaitį“.
Kristijonas Donelaitis gimė 1714 metais sausio 1 dieną Lazdynėlių kaime, laisvųjų valstiečių šeimoje(tuo metu Prūsijos karalystė).Apie 1731 metus įstojo į Karaliaučiaus Knypuvos katedros mokyklą.Baigęs šią mokyką studijavo teologiją Karaliaučiaus universitete.Lankė lietuvių kalbos seminarą.Nuo 1743 metų iki mirties buvo Tolminkiemio klebonas.Be to pastatydino mokyklą, klebonų našlių namą, perstatė kleboniją, bažnyčią.Kristijono Donelaičio kūryinis procesas prasidėjo apie 1740-1743 metus.Šiuo metu yra išlikusios 6 pasakėčios: „Lapės ir gandro čėsnis“, „Rudikis Jomarkininks“, „Šuo Didgalvis“, „Pasaka apie šūdvabalį“, „Vilks provininks“, „Ąžuols gyrpelnys“.Na o pagrindinį savo kūrinį „Metai“ parašė veikiausiai 1765- 1775 metais,o tiksli data, kada buvo suteikti pavadinimai(„Pavasario linksmybės“, „Vasaros darbai“, „Rudenio gėrybės“, „Žiemos rūpesčiai“) atskiroms poemos dalims dar nežinoma.Kristijono Donelaičio raštų leidėjas buvo Liudvikas Rėza.Jis 1818 metais paskelbė„Metus“.Poema buvo paredaguota ir išleista kartu su vertimu į vokiečių kalbą.

Metų laikai keičia vienas kitą, metus keičia kiti metai ir taip viskas kartojasi.Pirmiausiai teko nuspręsti, kokia bus forma, o ant jos arba joje, pateikti keturi metų laikai.Kilo įvairių idėjų: kūbas ,

Stačiakampis 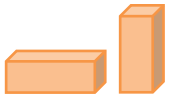 , apskritimas ,ritinys , juosta, tiesiog knyga ir kt.Metų laikai keičiasi, juda, todėl ir projektas, dirbinys turi būti besisukantis, atverčiamas, atlenkiamas, pasukamas ar tiesiog vienoje plokštumoje sukomponuotas.

Pasirinktas apskritimas, ratas, kuris simbolizuoja judesį.Šis ratas padalintas į keturias dalis, keturis metų laikus dviejų, statmenai susikertančių plokštumų pagalba.

Tam tikslui panaudota 6 mm beržinė fanera.Lygus pagrindas pasirinktas tam, kad būtų galima išdeginti paveikslėlius.Buvo kilusi idėja panaudoti lentas ir ant jų išraižyti tuos pačius vaizdus, bet atsisakyta, nes tai labai užima daug laiko, tektų klijuoti lentų skydus, ilgas paruošiamasis darbas, o laiko ne tiek jau daug.

Ratą su plokštumomis iš apačios sutvirtiname vinutėmis(kad būtų galima konstrukciją išardyti). Kad viską galėtume sukinėti, panaudotas storos fanieros mažesnio skersmens ratas, su perkalta vinimi centre, ant kurios ir užmaunama visa konstrukcija.Taip pagaminta paprasta, pasukama, lengvai išardoma konstrukcija.

Išdeginti vaizdai-tai savotiškas fonas.Šioje konstrukcijoje susidarė keturi kampai, kuriuose nusprendėme pavaizduoti metų laikus pagal Kristijoną Donelaitį.

Pirmasis mano darbas buvo susirasti įvairiausių paveikslėlių, iliustracijų „Metų“ tema.Buvau įsitikinęs, kad reiks viso to ieškoti internete ir atspausdinti ,o po to nukopijuoti iliustracijas ant faneros ir jas išdeginti.Teko iliustracijų paieškoti įvairiose knygose, žurnaluose ir taip atradau seno leidimo knygą „Metai“ su medžio raižinių iliustracijomis.Šioje knygoje buvo gausu „Metų“ vaizdų: to laikotarpio žmonių kasdienybė, darbai, gamtos vaizdai. Labai apsidžiaugiau šia knyga, nes nereikės spausdinti, o iškart bus galima kopijuoti.

Baigęs paieškas, pradėjau komponuoti iliustracijas ant faneros. Kad gautųsi vientisa kompozicija, paveiklėlius arba jų

fragmentus didinau iki reikiamo dydžio.Pradėjau nuo pavasario.Šiuo metų laiku bunda gamta, gyvūnai, taip pat ir būrai pradeda savo darbus laukuose.Todėl ant faneros išdeginau saulę, jos spindulius, po to laukus ir pievas, kuriose iš tolo matosi žmonių trobos, ganomi gyvuliai.Pavasaris būrams buvo labai svarbus metų laikas, nes reikėdavo užsėti laukus, todėl pavaizdavau laukus sėjančius būrus, taip pat žemę dirbantį būrą su arklu.Svarbiausi tuo metu naudoti įrankiai buvo kastuvai, arklai, šakės.Dėl įdomumo nusprendžiau pridaryti įvairių miniatiūrinių daiktų.Pavasariui nusprendžiau padaryti tų laikų tvartelį.Jis buvo daromas iš storo tąšo,nuobliuojant briaunas, kad įgautų stogo formą.Tada ant jo priklijuoti šiaudai stogo imitacijai. Iš šonų stačiakampis apklijuotas apvaliais pagaliukais rąstų imitacijai.Šį tvartelį sukomponavus su išdegintais piešiniais,nuspręsta susukti gandralizdį iš plonų šakelių ir uždėti jį ant tvartelio kraigo.Ant faneros pavaizdavau atskrendantį gandrą į savo namus, todėl lizdas buvo puiki idėja.Kad neatrodytų taip tuščia, dar nuspręsta sukurti miniatiūrinį šulinį.Tam panaudoti mediniai pagaliukai, kurie buvo suklijuoti vienas ant kito galais.Taip pat panaudojau iždrožtą ilgą pagaliuką kibiro pakėlimo mechanizmui padaryti.Kibiras buvo išdrožtas iš medinio ritinio. Šalia šulinio padėjau išskaptuotą geldą.
Pavasarį keičia vasara su gausybe darbų.Nusprendžiau pavaizduoti dirbančius būrus.Pavaizdavau laukus, kuriuos pjauna būrai.Tai šienapjūtė, rugiapjūtė.Pagrindiniai įrankiai buvo šakės, dalgiai ir grėbliai.Tada kilo mintis pavaizduoti šieno kupetą kuri buvo padaryta, apvalų medžio gabalą apklijuoti šienu.Po to pasirodė, kad kažko trūksta ir nuspręsta iš medžio išdrožti įrankius.Pagal iliustracijas kilo mintis padaryti senovišką tvorą.Ji buvo daroma, pagaliukus surišant tarpusavyje ir suklijuojant, kad būtų tvirčiau.Tvorą pastačiau,o ant jos atrėmiau būrų įrankius.

Ruduo- tai neramus metų laikas,reikėdavo nuimti užaugintą derlių. O ir gamta nelepindavo, nes prasidėdavo darganos, lietūs, šalnos.Būrams buvo nemalonu darbuotis tokiu oru, tačiau turėdavo nuimti derlių.Visiems būrams buvo didelis nerimas, nes derlius galėjo būti labai menkas, todėl bus sunku pragyventi žiemą.Šiame projekte pavaizdavau būrus nuimančius derlių- bulves.Taip pat išdeginau arklu ariantį būrą.Sukūriau vežimo modelį, kuris yra pripildytas bulvių maišų.Vežimo ratus išpjoviau iš 6 mm faneros, ašys buvo padarytos iš medinių pagaliukų, o ant tų ašių sudėtos lentos.Vežimo šonai buvo padaryti suklijuojant du ilgus pagaliukus su plonais ir trumpais pagaliukais.Taip išėjo tikroviškas vežimo modelis su besisukančiais ratais.Bulvių maišiukai buvo pasiūti iš lino audinio ir prikimšti samanų, po to užrišti vilnoniu siūlu.Kai baigiau su vežimu ir maišiukais, pradėjau iš medžio drožti įrankius, tai yra arklą, kastuvus- pagrindinius tuo metų laiku naudotus įrankius.Paskutinis dalykas, kurį norėjau padaryti, tai tvora.Kaip ir minėjau anksčiau, tvora gaminta, plonus pagaliukus surišant tarpusavyje.Viską sukomponavus gavosi įdomus rudens vaizdas.

Baigęs darbus prie „Rudenio gėrybių“, pradėjau kurti „Žiemos rūpesčių“ vaizdą. Šiuo metų laiku visi būrai būdavo savo pirkiose, nes lauke labai šalta.Todėl ant faneros nusprendžiau pavaizduoti būrų buitį.Tai buvo krosnies kūrenimas, gyvulių šėrimas.Taip pat svarbus darbas buvo malkų paruošimas, jų kapojimas ir pjovimas. Iš storesnių pagaliukų sukūriau malkų imitacijas ir padariau kirvio ir rankinio pjūklo sumažintas kopijas.Malkas pjaudavo pasidėję ant „ožio“, kurį pagaminau iš apvalių pagaliukų. Žiemą medžius iš miško tempdavo rogėmis, todėl pagaminau mažas rogutes, prikrautas rąstų.Kad nebūtų taip tuščia,iš medžio išdrožiau grūstuvę. Taip užbaigiau metų laikų ciklą.

K. Donelaitis savo poemoje pabrėžė saulės reikšmę, kurios dėka keičiasi metų laikai.Autorius tarnavo Dievui, todėl ir savo kūryboje atskleidė Dievo malonės buvimą, savotišką Dievo rankos prie visko prisilietimą.Todėl, saulės ir Dievo rankos atvaizdus iškėliau centre, kaip pagrindinius poemos „Metai“ akcentus.

Štai taip buvo pagamintas šis medžio dirbinys „Metų laikai pagal Kristijoną Donelaitį“.Darbas buvo labai kruopštus, todėl labai patiko dirbti.Šią kompoziciją galima panaudoti kaip vaizdinę priemonę mokantis ir nagrinėjant „Metus“. Pateikiamos šio darbo nuotraukos:

2014/04/23

ŽIEMOS RŪPESČIAI
2014/04/23

PAVASARIO LINKSMYBĖS
2014/04/23

VASAROS DARBAI
2014/04/23

RUDENIOGERYBES
2014/04/23

2014/04/23

2014/04/23

2014/04/23

SPRINT
2014/04/23

2014/04/23

2014/04/23

2014/04/23

ŽIEMO
RBAI
2014/04/23